

Stosunki serbsko-albańskie w Kosowie w latach 90-tych XX W.

Materiały źródłowe:

- Deklaracja Praw Człowieka z 1948 roku, <http://hfhr.hfhrpol.waw.pl/Hfpc/deklaracja.html>
- Karta Narodów Zjednoczonych, <http://pomoc.bitstudio.com.pl/karta-onz.html>
- Memorandum of the government of the FRY on the U.N. Security Council Resolution 1244 (1999), <http://www.serbia-info.com/news/1999-11/05/15427.html>
- Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych z 1966 r., <http://hfhr.hfhrpol.waw.pl/Hfpc/Pakt.html>
- Rozdział VII – Akcja w razie zagrożenia pokoju, naruszenia pokoju i aktów agresji, http://www.unic.un.org.pl/polski/teksty/karta_nz_7.html
- Traktat Waszyngtoński (Traktat Północnoatlantycki), http://www.mw.mil.pl/body_nato_traktak.html

Opracowania ogólne:

- A small breach in US press censorship, <http://www.ess.uwe.ac.uk/Kosovo/Kosovo-controversies8.html>
- Albanian terrorist crimes in Kosovo since the arrival of KFOR and UNMIK, <http://www.serbia-info.com/news/2000-01/21/16865.html>
- Approval of Serbian Acts and Laws a Means for Acceleration of Emigration, The expulsion of Albanians and colonisation of Kosova during 1990-1995, <http://www.kosova.com/expuls/chap4.htm>
- Batakovic D.T., The Kosovo Chronicles, Belgrad 1992, tłum. na jęz. ang. Dragan Vulicecic,

www.kosovo.com/history/kosovo_chronicles/default.html

- Batowski H., Państwa bałkańskie 1800-1923, Kraków 1938
- Bilski R., Nie strzelajcie do nocnego ptaka, Bałkany 1991-1998, Warszawa 1998
- Current, deployments in Kosovo, <http://www.mod.uk/news/kosovo/deployments.htm>
- Czekalski T., Albania a latach 1920 – 1924, aparat państwowy i jego funkcjonowanie, Katowice 1988
- Federal Republic Of Yugoslavia, Abuses Against Serbs And Roma In The New Kosovo, <http://www.hrw.org/reports/1999/kosov2/>
- Felczak W., Wasilewski T., Historia Jugosławii, Wrocław 1985
- Gil D., Świętosawie a dzisiejsze oblicze kultury duchowej Serbów, Przemiany w świadomości i kulturze duchowej narodów Jugosławii po 1991 roku, Kraków 1999
- Hauziński J., Leśny J., Historia Albanii, Wrocław 1992
- Ilić J., Spasovski M., Geopolityczna specyfika Bałkanów i etniczne terytorium Serbów, Sprawy Narodowościowe T. III z. 2, Poznań 1994
- Kaczmarek J., NATO w systemie bezpieczeństwa świata, Wrocław 1998
- Kosovo – One Year On – The European Contribution, http://europa.eu.int/comm/external_relations/see/kosovo/1_year_on.htm
- Kovačević S., Dajić P., Hronologija Jugoslovenske Krize 1944-1993, Beograd 1995
- Luković M. D., Kryzys kosowski oczyma Serbów, Belgrad 2000
- Malicki A., Jugosławia, Warszawa 1974
- March A., Sil R., The Dismantling of Kosovo's Autonomy, 1987-1991, The "Republic of Kosova" and the Resolution of Ethno-Separatist Conflict: Rethinking "Sovereignty" in the Post-Cold War Era, <http://www.sas.upenn.edu/penncip/Reports/MarchSil.htm>
- Milošević S., Izbeglice i preseljenici na teritorji okupirane Jugoslavije 1941- 1945. godine, Beograd 1981
- Operation Allied Force, http://www.fas.org/man/dod-101/ops/allied_force.htm

- Operation Joint Guardian, http://www.fas.org/man/dod-101/ops/joint_guardian.htm
- Peacekeeping in Kosovo: UNMIK (United Nations Interim Administration Mission in Kosovo), Fact sheet released by the Bureau of International Organization Affairs U.S. Department of State, March 30, 2000, <http://www.un.int/usa/iofact1.htm>
- Rozmieszczenie głównych sił KFOR w Kosowie, <http://www.osce.org/kosovo/reports/hr/part2/05-maps.htm>
- Spremić M., Despota serbski Jerzy Branković i bitwa pod Warną 1444 roku, Balcanica Posnaniensia, VIII, Poznań 1997
- Szulc W., Przemiany gospodarcze i społeczne w Jugosławii w okresie międzywojennym 1918-1941, Poznań 1998
- Szymczak T., Jugosławia – państwo federacyjne, Łódź 1982
- Truth in Media Global Watch Bulletins, NATO Covering Up Its Losses, <http://www.truthinmedia.org/Bulletins2000/tim2000-5-1.html>
- Understanding the Rambouillet Accords, Fact sheet released by the Bureau of European Affairs, U.S. Department of State, Washington, DC, http://www.usis.it/hot_topic/Files/BALKANS/docs/9905250a.htm
- UNMIK – Executive Summary, <http://www.crisisweb.org/projects/sbalkans/reports/kos28main.htm>
- UNMIK (United Nations Interim Administration Mission in Kosovo), Questions and Answers, <http://www.unic.org.in/news/unmik.htm>
- War over Yugoslavia, http://members.tripod.com/YUModelClub/war_over_yugoslav/
- Zieliński J., Międzynarodowa ochrona praw człowieka, <http://jz.winter.pl/czlowieka.html>

Prasa:

- 20 Albańczyków skazanych przez serbski sąd, Rzeczpospolita, 31.05-1.06.1997
- A. Jabłońska, Mapa usiana pieprzem, Gazeta Wyborcza, 08.06.2000

- Albańczycy chcą utworzyć nowy rząd, Rzeczpospolita, 25.02.1999, nr 47.
- Albańczycy stawiają warunki, Rzeczpospolita, 9.02.1999, nr 33.
- Bankowicz M., Suwerenność czy prawa człowieka, Forum, 18.04.1999, nr 16
- Barry J., Thomas E., The Kosovo Cover-Up, Newsweek 2000, <http://newsweek.com/nw-srv/printed/us/na/a19546-2000may7.htm>
- Belgrad nie chce ustąpić, Rzeczpospolita, 11.05.1998, nr 109
- Belgrad odrzuca niemiecki plan, Rzeczpospolita, 16.04.1999, nr 89
- Belgrad ryzykuje wojną, Rzeczpospolita, 22.03.1999, nr 68
- Bielecki J., Akcja nawet bez zgody ONZ, Rzeczpospolita 1998, 10-11.06.1998, nr 135
- Bielecki J., Groźba wojny oddalona, Rzeczpospolita, 14.10.1998, nr 241
- Bielecki J., Jeszcze jedna szansa, Rzeczpospolita, 10-11.10.1998, nr 238
- Bielecki J., Misja ostatniej szansy, Rzeczpospolita, 07.10.1998, nr 235
- Bielecki J., NATO nasila presję na Jugosławię, Rzeczpospolita, 20.01.1999, nr 16
- Bielecki J., Ostatni moment dla Rosji, Rzeczpospolita, 08.05.1999, nr 106
- Bielecki J., Propozycja dla Miloszewicia, Rzeczpospolita, 15.04.1999, nr 88
- Bielecki J., Protektorat dla Kosowa, Rzeczpospolita 13.04.1999, nr 86
- Bilski R., Coraz dalej do dialogu, Rzeczpospolita, 04-05.04.1998, nr 80
- Bilski R., 50 tysięcy uchodźców, Rzeczpospolita, 04.06.1998, nr 130
- Bilski R., Argument dla Miloszewicia, Rzeczpospolita, 25-26.04.1998, nr 97
- Bilski R., Belgrad głuchy na prośby, Rzeczpospolita, 24.09.1998, nr 224
- Bilski R., Bez warunków wstępnych, Rzeczpospolita,

14.05.1998, nr 112

- Bilski R., Coraz mniej nadziei, Rzeczpospolita, 30.04-01.05.1998, nr 101

- Bilski R., Desperado, Rzeczpospolita, 12.11.1999, nr 264

- Bilski R., Dramat Kosowa, Rzeczpospolita, 18.01.1999, nr 14

- Bilski R., Dyplomacja wspierana siłą, Rzeczpospolita, 13-14.06.1998, nr 137

- Bilski R., Embargo na broń, Rzeczpospolita, 02.04.1998, nr 78

- Bilski R., Holbrooke naciska, Rzeczpospolita 1998, nr 149

- Bilski R., Interwencja w trzech przypadkach, Rzeczpospolita, 27-28.06.1998, nr 151

- Bilski R., Kopalnia znowu serbska, Rzeczpospolita, 02.07.1998, nr 153

- Bilski R., Najniebezpieczniejsze miejsce w Europie, Rzeczpospolita, 29.06.1998, nr 150

- Bilski R., NATO prawie gotowe do akcji, Rzeczpospolita, 08-09.08.1998, nr 185

- Bilski R., Okruchy nadziei, Rzeczpospolita, 06.07.1998, nr 156

- Bilski R., Opozycja nie mówi jednym głosem, Rzeczpospolita, 23.03.1998, nr 69

- Bilski R., Ostatnia szansa na pokój, Rzeczpospolita, 02.02.1999, nr 27

- Bilski R., Pierwsze porozumienie Albańczyków z Serbami, Rzeczpospolita, 24.03.1998, nr 70

- Bilski R., Pod znakiem orła czarnego, Rzeczpospolita 02.03.2000, nr 52

- Bilski R., Pogrzeb bez rodzin i imama, Rzeczpospolita, 12.03.1998, nr 60

- Bilski R., Pośpiech Miłoszewicia, Rzeczpospolita, 07.04.1998, nr 82

- Bilski R., Przesilenie, Rzeczpospolita, 17.03.1998, nr 64

- Bilski R., Przymuszanie Serbów, Rzeczpospolita, 16.02.1999, nr 39

- Bilski R., Referendum podzieliło Serbów, Rzeczpospolita, 24.04.1998, nr 96

- Bilski R., Serbska zgoda na negocjacje, Rzeczpospolita, 05.02.1999, nr 30
- Bilski R., Serbskie oddziały przeciwko Albańczykom, Rzeczpospolita, 06.03.1998, nr 55
- Bilski R., Setki Albańczyków w okrążeniu, Rzeczpospolita, 12.08.1998, nr 188
- Bilski R., Solidarni przeciw Serbom, Rzeczpospolita, 03.03.1998, nr 52
- Bilski R., Spór nie tylko o podręczniki, Rzeczpospolita, 06.09.1996, nr 208
- Bilski R., Szyją mundur komendanta dla Rugovy, Rzeczpospolita, 11-12..07.1998, nr 161
- Bilski R., Trzecia próba Belgradu, Rzeczpospolita, 16.03.1998, nr 63
- Bilski R., Wciąż walczą, Rzeczpospolita, 15.06.1998, nr 138
- Bilski R., Zakaz wjazdu dla prokuratora, Rzeczpospolita, 19.01.1999, nr 15
- Bilski R., Ostatnia szansa, Rzeczpospolita, 25.06.1998, nr 147
- Chiclet Ch., Historia czterech wiosen, tłum. A. Sałuda, Gazeta Wyborcza, 03.06.1999, nr 127
- Clark W., Bilans militarny konfliktu, Forum, 13.06.1999, nr 24
- Czas nie pracuje dla Serbów, Rzeczpospolita, 27.03.1998, nr 74
- Czy Belgrad jest gotów do ustępstw, Rzeczpospolita, 07.05.1998, nr 106
- Darewicz K., Otwarte drzwi, nowa strategia, Rzeczpospolita, 26.04.1999, nr 97
- Fragmenty raportu weryfikatorów OBWE, Gazeta Wyborcza, 24.01.1999, nr 20
- Galicki Z., Groźny precedens, Rzeczpospolita, 27-28.03.1999, nr 73
- Giziński J., H. Suchar, Misja Geremka, Wprost, 04.04.1998, nr 14
- Górski A., Rambo w Rambouillet, Polityka, 20.02.1999, nr 8
- Hedges Ch., [Waż] zmienia skórę, Forum, 08.08.1999, nr 33

- Jendroszczyk P., Miłoszević gotowy do ustępstw, Rzeczpospolita, 17.06.1998, nr 140
- Jendroszczyk P., Plan uregulowania konfliktu, Rzeczpospolita, 20.04.1999, nr 92
- Kasznia P., Doba dla negocjatorów, Rzeczpospolita, 22.02.1999, nr 44
- Kasznia P., Porozumienie tylko częściowe, Rzeczpospolita, 24.02.1999, nr 46
- Kasznia P., Zwłoka szansą dla Serbów, Rzeczpospolita, 19.03.1999, nr 66
- Kent A., Donatorzy obiecują pomoc, Dialog Europejski 1999, nr 4
- Kissinger H., Groźba destabilizacji Bałkanów, Rzeczpospolita, 02.04.1999, nr 78
- Kto jest kim na Bałkanach, Dialog Europejski 1999, nr 4
- Kto za mediacją ten zdrajca, Rzeczpospolita, 23.04.1998, nr 95
- Lebl A., Trudne czasy dla Serbii, Dialog Europejski 1999, nr 4
- Ludobójstwo, które się nie kończy, Gazeta Wyborcza, 26.11.1993, nr 276
- Meller M., Front zemsty, Polityka, 31.05.1999, nr 22
- Miłoszević zrobił swoje, Gazeta Wyborcza, 12.05.1999, nr 109
- Naloty i konferencje, Rzeczpospolita, 05.05.1999, nr 103
- Nowakowska D., Demon imigracji, Gazeta Wyborcza, 13.06.1999, nr 136
- Nowe sankcje? , Gazeta Wyborcza, 24.06.1992, nr 147
- Ostatnia szansa negocjatorów, Rzeczpospolita, 19.02.1999, nr 42
- Otaczanie Kosowa, Gazeta Wyborcza, 26.05.1999, nr 121
- Pałasiński J., Wojsko z cienia, Wprost, 05.06.1999, nr 23
- Partyzanci sięgają po broń, Rzeczpospolita, 17.06.1999, nr 139
- Pawlicki J., Koszta Pomocy, Gazeta Wyborcza, 29.06.1999, nr 175
- Pawlicki J., Ponegocjują albo nie, Gazeta Wyborcza, 01.02.1999, nr 26

- Pawlicki J., Serbowie wychodzą, NATO nadchodzi, Gazeta Wyborcza, 11.06.1999, nr 134
- Pawlicki J., Serbskie warunki, Gazeta Wyborcza. 08.06.1999, nr 131
- Pawlicki J., Zbiórka na odbudowę Kosowa, Gazeta Wyborcza, 28.06.1999, nr 174
- Pawłowski W., Odłamki w szampanie, Polityka, 01.05.1999, nr 18
- Piontek E., W sprawie legalności akcji NATO, Rzeczpospolita, 15.04.1999, nr 88
- Pod presją weta, Rzeczpospolita, 26.10.1998, nr 252
- Porozumienie o rozbrojeniu, Rzeczpospolita, 22.06.1999, nr 143
- Przemocą za przemoc, Gazeta Wyborcza, 04.08.1999, nr 180
- Ratować Kosowo teraz, Gazeta Wyborcza, 21.05.1993, nr 117
- Reed I., W Kosowie kartą przetargową jest gospodarka, Gazeta Wyborcza, 04.07.1999, nr 154
- Safuta J., Trafiony □ nie zatopiony. Polityka, 08.07.2000, nr 28
- Sawicki S., Suwerenność państwa jest wartością nadrzędną, Rzeczpospolita, 06.05.1999, nr 104
- Serbowie jadą, Gazeta Wyborcza, 05.02.1999, nr 30
- Siedem warunków G-8, Rzeczpospolita, 07.05.1999, nr 105
- Skutki 70 dni nalotów na Jugosławię, Gazeta Wyborcza, 03.06.1999, nr 127
- Słobo naciera, Gazeta Wyborcza, 28 VII 2000
- Smolar A., Próba ognia i wojny, Gazeta Wyborcza, 10.04.1999, nr 84
- Specjalne zadanie dla Rosjan, Rzeczpospolita, 14.06.1999, nr 136
- Spóźniony apel, Gazeta Wyborcza, 30.01.1998, nr 25
- Suchowiejko M., Serbowie łamią opór Albańczyków, Rzeczpospolita 09.03.1998, nr 57
- Szum skrzydeł, Gazeta Wyborcza, 16.06.1998, nr 139
- Ścigani, Gazeta Wyborcza, 28.05.1999, nr 123
- Uzelac A., Albańczycy powrócą do ław, Gazeta Wyborcza, 24.03.1998, nr 70

- Uzelac A., Albańskie państwo podziemne, Gazeta Wyborcza, 20.05.1996, nr 116
- Uzelac A., Antyserbska przedrewolucja, Gazeta Wyborcza, 11.12.1997, nr 288
- Uzelac A., Konferencja w sprawie Kosowa, Gazeta Wyborcza, 07.04.1997, nr 81
- Uzelac A., Nowi obywatele – nowy konflikt?, Gazeta Wyborcza, 22.08.1995, nr 194
- Uzelac A., Pałki i gaz, Gazeta Wyborcza, 02.10.1997, nr 230
- Uzelac A., Prezes łamie tabu, Gazeta Wyborcza, 24.06.1996, nr 145
- Uzelac A., Triumf w Belgradzie, Gazeta Wyborcza, 18.06.1998, nr 141
- Uzelac A., Tu jest Serbia, Gazeta Wyborcza, 03.02.1997, nr 28
- Uzelac A., Węzeł ziemi, narodu i państwa, Gazeta Wyborcza, 24.01.1996, nr 20
- Uzelac A., Z Szeszljem ku wojnie, Gazeta Wyborcza, 26.03.1998, nr 72
- Warszawski D., Szkoły wrócą do szkół, Gazeta Wyborcza, 03.09.1996, nr 205
- Warunki Miloševicia, Rzeczpospolita, 30.03.1999, nr 75
- Wilczak J., Rezerwat Jugosławia, Polityka, 17.06. 2000, nr 25
- Winczorek P., Wojna i reguły, Rzeczpospolita, 07.06.1999, nr 130
- Z Pekinu do Brukseli, Rzeczpospolita, 27.04.1999, nr 120
- Zdejmijcie knebel, Gazeta Wyborcza, 01.06.1993, nr 126

Encykłopedie:

- Nowa Encyklopedia Powszechna PWN, Warszawa 1997
- Słownik dynastii Europy, Poznań 1999
- Słownik władców Europy nowożytnej i najnowszej, Poznań 1998
- Słownik władców Europy średniowiecznej, Poznań 1998

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę

Wstęp pracy magisterskiej

praca magisterska na temat Stosunki serbsko-albańskie w Kosowie w latach 90-tych XX wieku

Międzynarodowy konflikt w Kosowie w pierwszej połowie 1999 r. sprawił, iż problematyką kosowską zainteresowało się wiele osób, dla których temat ten był całkowicie nieznany. Na widoczny brak zainteresowania społeczeństw większości krajów europejskich, w tym również Polski, wpływ miało wiele czynników, z których najważniejszym wydaje się być obojętność ludzi wobec wydarzeń w miejscu, którego znakomita ich większość nie potrafiła umiejscowić na mapie, zadawalając się zdawkowym „gdzieś na Bałkanach”. Wydarzenia jakie odnotowano pod koniec 1998 r. i w pierwszych miesiącach 1999 r. sprawiły, że Kosowo stało się tematem „numer jeden” na różnego rodzaju spotkaniach i konferencjach z udziałem różnych grup społecznych i organizacji międzynarodowych. Charakter działań zbrojnych z udziałem wszystkich trzech stron konfliktu tj. NATO, Jugosławii i albańskich separatystów, wywołał wielkie poruszenie we wszystkich państwach bezpośrednio zainteresowanych rozwojem sytuacji w Kosowie.

Na temat aktualnej sytuacji na Bałkanach głos zabierało wielu polityków wyrażających swoje opinie dotyczące przyczyn wybuchu wojny oraz jej przebiegu i skutków. Na ich opinie, w znakomitej większości przypadków, nie miała wpływu znajomość problemu i jego genezy, lecz sondaże popularności i orientacja

polityczna. Mówiąc o tym zapominano lub nie chciano brać pod uwagę uwarunkowań historycznych, ograniczając się do dość jednostronnej analizy aktualnych przyczyn i skutków. Śledząc ten konflikt z uwzględnieniem racji każdej ze stron i różnorodnych świadectw i faktów, dochodzę do wniosku, iż nie ma jakiejś oczywistej, prostej, czarno-białej „prawdy” o Kosowie (czyż zresztą nie dotyczy to także innych regionów Europy i świata, dziś i w przeszłości? ...). Nie da się przy użyciu pojedynczych jednorodnych kryteriów zbudować obrazu nieskomplikowanego i prawdziwego zarazem, nie ma narodów i społeczności jednoznacznie dobrych i jednoznacznie złych, stuprocentowo niewinnych narodów-ofiar i stuprocentowo godnych potępienia narodów-oprawców. I nie chodzi tu o relatywizm moralny, lecz o złożoność sytuacji, motywacji i okoliczności.

Z tego wynika również cel tej pracy, który w zamierzeniu autora polegać miał przede wszystkim na przedstawieniu najważniejszych wydarzeń historycznych i punktów widzenia jakie przewijały się w przeciągu kilku stuleci kontaktów obu narodów – serbskiego i albańskiego. Miało by to pozwolić na lepsze poznanie całości problemu, w którym wojna w 1999 r. i jej konsekwencje stanowią jedynie bardzo ważny element zamykający pewien etap w historii, zarówno serbskiego jak i albańskiego Kosowa.

Takie ujęcie całokształtu problemu wpływa także na zakres terytorialny i chronologiczny pracy, który został określony w tytule. Mimo, iż jej główny trzon obejmuje lata dziewięćdziesiąte XX w., to wyjaśnienie czynników interesujących nas wydarzeń wymaga przedstawienia dziejów Kosowa od czasu przybycia na ten obszar plemion słowiańskich w VI w., aż do okresu po II wojnie światowej. Okres zamykający pracę obejmuje koniec wojny w czerwcu 1999 i następujące zaraz po niej etapy ustanawiania międzynarodowej administracji cywilnej Kosowa (UNMIK). Podkreślić należy, że nie trzymano się sztywno tak zakreślonej chronologii i często omawiano wydarzenia toczące się jeszcze w rok po jej zakończeniu.

Koniec wojny bowiem wcale nie zamyka problemu Kosowa, wręcz przeciwnie, otwiera dalszy, być może nawet bardziej niebezpieczny rozdział stosunków serbsko-albańskich, których podłożem mogą być krzywdy doznane przez obie nacje w czasie wojny.

Praca podzielona została na cztery rozdziały. W pierwszym, przedstawione zostały chronologicznie losy Kosowa, od średniowiecznego państwa serbskiego do schyłku Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii. Okresem końcowym były lata 1989-1990, kiedy to władze serbskie pod przewodnictwem Slobodana Miloševicia, przeprowadziły szereg działań wymierzonych w autonomię tego regionu, której ostateczny kres nastąpił w wrześniu 1990 r.

W drugim rozdziale pracy przedstawiony został okres tworzenia, organizacji i funkcjonowania „Republiki Kosowa” tj. podziemnych struktur państwowych stworzonych przez Albańczyków z własnym rządem i prezydentem ale nie uznawanych przez żadne inne państwo na świecie poza Albanią.

Rozdział trzeci poświęcony jest stosunkom serbsko-albańskim po 1995 r., kiedy to konflikt kosowski zaczął się umiędzynarodawiać. Fakt, że rozdział ten rozpoczyna się od 1995 r., nie znaczy oczywiście, że w wcześniejszym okresie konflikt ten był przez świat ignorowany. Inna sprawa, że w obliczu wojny w Bośni sztucznie go wyciszano i dopiero po jej zakończeniu zaczął się on wysuwać na pierwszy plan. Na scenie politycznej ukazała się też, okrzyknięta przez światowe media jako „tajemnicza”, Armia Wyzwolenia Kosowa (UÇK), stosująca od początku terrorystyczne metody walki. Jej celem nie była promowana przez Demokratyczną Ligę Kosowa szeroka autonomia, lecz całkowita niepodległość. Eskalacja konfliktu w 1998 r., objawiająca się w regularnych bitwach toczonych przez jugosłowiańską policję i wojsko z UÇK i brutalnych pacyfikacjach albańskich wiosek, zmusiła liczne organizacje międzynarodowe (ONZ, OBWE, UE) i państwa członkowskie NATO do większego zaangażowania się w problematykę kosowską, którego

efektem miało być zawarcie serbsko-albańskiego porozumienia. Służyć temu miała militarna presja NATO na władze w Belgradzie w październiku 1998 r. i podczas konferencji pokojowej w Rambouillet w lutym 1999 r.

Rozdział czwarty przedstawia następstwa zarówno fiaska rozmów pokojowych jak i eskalacji walk w samym Kosowie. Omówiono w nim przebieg samej wojny jak i jej następstwa tj. zmuszenie sił serbskich do wycofania się z Kosowa, wkroczenie międzynarodowych sił wojskowych (KFOR), utworzenie w nim międzynarodowej administracji, masowy exodus Serbów przy równoczesnym powrocie i albańskich uchodźców z sąsiednich państw. Powracająca ludność i bojownicy z UÇK brali wtedy odwet nie tylko na Serbach, ale i na członkach innych wspólnot etnicznych w Kosowie, niekiedy nawet podejrzanych o współudział w prowadzonych przeciwko cywilnej ludności albańskiej masowych czystkach etnicznych.

Należy również wspomnieć jeszcze o tym, że w wyniku przyjętego podziału pracy nie do uniknięcia były w pewnych miejscach powtórzenia. Do pewnych ważnych wydarzeń, wcześniej już omawianych, wracano niekiedy z nieco innego punktu widzenia.

W trakcie opracowywania rozprawy wykorzystałem najważniejsze opracowania polskojęzyczne i wybrane w języku serbskim i angielskim, z których szczególnie pomocne, podczas opracowywania pierwszego rozdziału, okazały się znane opracowania syntetyczne dziejów Jugosławii autorstwa W. Felczaka, T. Wasilewskiego oraz W. Szulca oraz Albanii autorstwa J. Hauzińskiego, J. Leśnego i T. Czekalskiego. Z publikacji obejmujących okres II wojny światowej, istnienia SFRJ i FRJ na szczególną uwagę zasługują prace autorów serbskich S. Miloševicia, M. D. Lukovicia, S. Kovačevicia, P. Dajicia oraz polskich T. Szymczaka i D. Gil. Cenną ze względu na umieszczone informacje okazała się być anglojęzyczna książka, dostępna w internecie, której autorem jest D. T. Batakovic. Bardzo ciekawe pod wieloma względami i jedyne w swym rodzaju wiadomości z ogólnej sytuacji na Bałkanach jak i

z życia prostych ludzi przedstawił w swym zbiorze artykułów i relacji redaktor R. Biłski. Wiadomości o poszczególnych władcach i dynastiach zaczerpnięte zostały w znacznym stopniu z wydanych pod redakcją J. Dobosza i M. Serwańskiego Słownika władców Europy średniowiecznej, Słownika władców Europy nowożytnej i najnowszej oraz Słownika dynastii Europy.

Fakt, że główny zakres chronologiczny pracy obejmuje ostatnią dekadę XX w. sprawił, że podstawą materiałową niniejszego opracowania stała się prasa, która jako codzienne źródło informacji, stanowi bardzo cenny i często niedoceniony materiał źródłowy. Mając do wyboru znaczną ilość tytułów prasowych ukazujących się na rynku polskim w latach 1989-2000 poddano wnikliwej analizie merytorycznej zawartość największych dzienników, uwzględniając przede wszystkim objętość działu zagranicznego, obecność felietonów i dużych artykułów poświęconych Bałkanom oraz rzetelność przekazywanych informacji. Analizując znaczną ilość różnych tytułów prasowych, zdecydowano się na wykorzystanie dwóch dzienników ogólnopolskich, mianowicie Rzeczpospolita i Gazeta Wyborcza, oraz dwu tygodników Polityki i Wprost. Sporadycznie wykorzystano również Tygodnik Solidarność, Tygodnik Powszechny, dwutygodnik Forum oraz kwartalnik Dialog Europejski. Z naukowych publikacji ciągłych wykorzystano Sprawy Narodowościowe wydawane przez PAN.

Dodatkowym źródłem, z którego czerpano informacje był internet. Jest to, zwłaszcza w Polsce stosunkowo nowe medium, które jednak dynamicznie się rozwija. Jednak fakt, iż w internecie istnieje nieograniczony niemal przepływ informacji, za które nikt nie jest odpowiedzialny sprawia, że należy mieć dystans wobec prezentowanych tam informacji. Dlatego też podstawową sprawą staje się selekcja i ocena stron pod względem faktografii i rzetelności podawanych informacji. W internecie wykorzystano głównie strony bezpośrednio związane z Kosowem oraz strony rządowe (FRJ i Serbii), instytucji i organizacji międzynarodowych (ONZ, KFOR, UNMIK, NATO, UN,

OBWE), a w mniejszym stopniu i inne publikacje poszerzające ogólną wiedzę autora.

W kwestii pisowni nazwisk oraz skrótów partii politycznych za najlepsze rozwiązanie uznano posługiwanie się pisownią oryginalną, wszędzie tam gdzie było to możliwe. Czasami jednak występują w tekście oraz przypisach nazwiska serbskie, a zwłaszcza albańskie, zaczerpnięte z tekstów pochodzenia polskiego lub angielskiego, w których widoczny jest błąd, niestety z braku możliwości weryfikacji zdecydowano się jedynie na zwrócenie uwagi na nieprawidłowość {np. Batakovic (!)}.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.